

پیشنادهای گروه ویژه اقدام مالی^۱ و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه بین‌المللی با جرایم اقتصادی

***امیر سماواتی پیروز   ***سینا نجفی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۰۴   تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۸/۱۶

چکیده

در تحقیق حاضر به بررسی گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه بین‌المللی با جرایم اقتصادی پرداخته شده است. گروه ویژه اقدام مالی یکی از نهادهای مهم بین‌المللی است که تاثیر زیادی بر شفافیت نظام بانکی کشورهای در سطح جهانی دارد. سوال اساسی که در این خصوص مطرح و مورد بررسی قرار گرفته، این است که گروه ویژه اقدام مالی چه دستورات عمل‌هایی داشته و این دستورات عمل‌ها چه جایگاهی در مبارزه با جرایم اقتصادی بین‌المللی دارد؟ از طرفی پیوستن ایران به این نهاد بین‌المللی داری چه منافع و مضراتی است؟ یافته‌های تحقیق بیانگر این امر است که گروه ویژه اقدام مالی از طریق کنترل انتقال وجوه مشکوک و مبارزه با تامین مالی گره‌های تروریستی و الزام دولت‌ها به همکاری در این خصوص تاثیر زیادی بر مبارزه با جرم پولشویی در سطح بین‌المللی دارد. همچنین نتایج تحقیق حاکیست، پیوستن ایران به این کنوانسیون می‌تواند با ایجاد شفافیت در انتقال وجوه در شبکه بانکی زمینه لازم برای تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی فراهم نماید. تحقیق حاضر تحلیلی توصیفی بوده و از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است.

واژگان کلیدی: گروه ویژه اقدام مالی، سوئیفت، بانک مرکزی، تحریم، حقوق بشر.

---

۱. Financial Action Task Force – FATF

***استادیار و معاون دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج (نویسنده مسئول)

***دانشجوی دوره دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

مقدمه

پس از اجماع بر این که مؤسسات مالی وسیله اصلی پولشویی هستند، در نشست رؤسای کشورهای گروه هفت در سال ۱۹۸۹ در پاریس، تصمیم گرفته شد تا گروه اقدام مالی ایجاد و راه‌های سوءاستفاده از مؤسسات مالی مسدود گردد. اولین مجموعه از توصیه‌های گروه اقدام مالی (توصیه‌های چهل‌گانه) در سال ۱۹۹۰ در مورد مبارزه با پولشویی صادر و در سال‌های ۱۹۹۶ و ۲۰۰۳ مورد اصلاح قرار گرفت.^۱ واکنش گروه اقدام مالی به حملات تروریستی که در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ واقع شد، خیلی سریع بود به این ترتیب که در تاریخ ۲۹ و ۳۰ اکتبر ۲۰۰۱، جلسه عمومی فوق‌العاده گروه در واشنگتن تشکیل و تصمیم گرفته شد تا اختیارات گروه از مبارزه با پولشویی فراتر رفته و تأمین مالی تروریسم را نیز شامل گردد. در همان جلسات بود که متن توصیه‌های ویژه هشتگانه مبارزه با تأمین مالی تروریسم مورد تصویب قرار گرفت. گروه از اعضای خود خواست تا اولین گزارش خود در مورد اجرای توصیه‌های ویژه هشتگانه را تا اول مه ۲۰۰۲ ارائه نمایند. سپس همین درخواست از بقیه کشورهای غیرعضو نیز به عمل آمد.^۲ در سپتامبر سال ۲۰۰۲، گروه اقدام مالی اعلام نمود که بیش از ۱۲۰ کشور به درخواست گروه مبنی بر گزارش‌دهی پاسخ داده‌اند. با توجه به تحولات اخیر، توصیه‌های چهل‌گانه به گونه‌ای مورد تجدیدنظر قرار گرفت تا علاوه بر پولشویی، موضوع تأمین مالی تروریسم را نیز شامل شود و با ادغام توصیه‌های چهل‌گانه و توصیه‌های ویژه هشتگانه، می‌توان گفت مقررات جامعی در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم ایجاد شده است. به طور خلاصه، در

۱. طیبی فرد، امیرحسین، مبارزه با تأمین مالی تروریسم در اسناد بین‌المللی، مجله حقوقی، نشریه دفتر

خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، شماره سی و دوم، ۱۳۸۴، صص ۲۷۷-۲۷۸

۲. FATF Secretariat, Self-Assessment Questionnaire: FATF Special Recommendations on Terrorist Financing (Jan. ۳۱, ۲۰۰۲). http://www.fatf-gafi.org/TerFinance_en.htm

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۳

مورد توصیه‌های ویژه هشتگانه می‌توان گفت پنج توصیه اول متضمن مقرراتی مشابه با «کنوانسیون» و قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت است ولی سه توصیه آخر سه موضوع جدید را مطرح می‌سازند. بر اساس آنچه گفته شد، سوالی که در این تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد این است که جایگاه نهاد پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی در مبارزه بین‌المللی با جرایم اقتصادی چیست؟ در راستای بررسی و پاسخ به سوال مورد اشاره، ابتدا پیشینه و ساختار نهاد گروه ویژه اقدام مالی بررسی می‌شود و در ادامه، تاثیر این نهاد بر جرایم اقتصادی (پولشویی) تبیین شده و در نهایت مزایای پیوستن به این نهاد بررسی و به بسترهای قانونی مورد نیاز الحاق به این نهاد پرداخته شده است.

۲- پیشینه گروه ویژه اقدام مالی (اف، ای، تی، اف)

گروه کاری اقدام مالی، یک قرارداد نیست بلکه یک نهاد مالی بین‌المللی است که از سال ۱۹۸۹ به ابتکار و زیر نظر گروه G۷ (متشکل از کشورهای آمریکا، انگلیس، آلمان، ایتالیا، فرانسه، ژاپن و کانادا) ایجاد شد. ماموریت این گروه مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم در نظام مالی جهانی است. گروه هفت کشور صنعتی در پاسخ به نگرانی‌های موجود در زمینه پولشویی، گروه کاری اقدام مالی را در نشست پاریس ۱۹۸۹ تشکیل دادند. سران جی ۷ در بیانیه خود ضرورت تشکیل چنین نهادی برای یکسان کردن مقررات بانکی و مبارزه با پولشویی را بیان کردند. مقررات مبارزه با پولشویی شامل قوانینی است که اشخاص و شرکت‌ها را موظف می‌کند در مورد نحوه کسب درآمدشان به دولت‌ها توضیح دهند، از این راه، پول‌هایی که از راه‌های نامشروع، مانند قاچاق، رشوه و تخلف‌های مالی به دست آمده است، برای ورود به بازارهای مالی با دشواری بیشتری روبه‌رو می‌شود و سلامت نظام مالی و اقتصادی قابل تضمین‌تر خواهد بود.^۱

---

۱. عباسی، اصغر، معرفی گروه ضربت اقدام مالی علیه پولشویی، شماره ۵، تابستان ۱۳۸۶، ص ۱۵۱

۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

کارشناسان اف.ای.تی.اف بر اساس گزارش‌های رسمی کشورهای مختلف، از جمله در مورد شفافیت مالی، قوانین مالیاتی و مانند آن، نظرات مشورتی خودشان را در مورد میزان ریسک سرمایه‌گذاری در آن کشورها اعلام می‌کنند که مورد استناد سرمایه‌گذاران بین‌المللی قرار می‌گیرد. فعالیت این گروه نامحدود نبوده و فعالیت این گروه در یک بازه زمانی مشخص است و برای تمدید آن نیاز به تصمیم ویژه وزرای کشورهای عضو دارد. برای دوره فعلی که از ۲۰۱۲ شروع شده است، تصمیم گرفته شده تا سال ۲۰۲۰ فعالیت‌های این گروه ادامه یابد.^۱

این گروه کارویژه خود را پیگیری شفافیت مبادلات مالی برای مبارزه با پولشویی به خصوص در قالب معاملات مواد مخدر و مقابله با تامین مالی تروریسم در سطح ملی و بین‌المللی اعلام کرده است و نتایج حاصل از نظارت بر کشورها را در جلسات هر چهار ماه یکبار خود به اطلاع کشورهای عضو می‌رساند تا این کشورها بتوانند ریسک سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی هدف را بررسی و در مورد سرمایه‌گذارانی «که به کشورهای مشکوک» می‌روند احتیاط کنند. این گروه، توصیه‌هایی در این رابطه تهیه کرده است. یکسال بعد از ایجاد شدن، ۴۰ توصیه توسط این گروه، تولید و منتشر شد. ۲۰۰۱ در سال نیز، بعد از حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر به برج‌های مرکز تجارت جهانی در نیویورک، یک وظیفه دیگر هم به عهده کارشناسان سازمان گذاشته شد و آن این «که بازارهای هدف برای سرمایه‌گذاری را از نظر وجود امکان تامین مالی تروریسم» بررسی کنند.

در اکتبر ۲۰۰۱، گروه ویژه اقدام مالی ۸ توصیه ویژه برای مواجهه با تامین مالی تروریسم مطرح کرد. در سال ۲۰۰۴، این گروه با افزودن یک توصیه دیگر توصیه‌های نهگانه ویژه را منتشر کرد. در مجموع این گروه ۴۰+۹ توصیه برای مقابله با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم منتشر کرده است.^۲

---

۱. همان، ص ۱۵۲

۲. Schott, , Paul Allan, Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, World Bank Institute, ۲۰۰۶, p. ۵۷

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۵

در سال ۲۰۰۳، گروه ویژه اقدام مالی توصیه‌های خود را اصلاح کرد و حرفه‌ها و کسب و کارهای غیرمالی را نیز در بر گرفت. کسب و کارهایی از قبیل، کازینوها، تاجران سنگ‌ها و فلزات گرانبها، وکلا و دفترداران رسمی. در مسیر زمان، فعالیت‌های این گروه گسترده‌تر شد و در نتیجه در سال ۲۰۱۲، مقابله با تامین مالی فعالیت‌های اشاعه‌ای نیز به مأموریت این گروه اضافه شد و در همین سال آخرین ویرایش توصیه‌های خود را برای مقابله با جرایم مالی (تامین مالی تروریسم، تامین مالی فعالیت‌های اشاعه‌ای، پولشویی و ...) منتشر کرد. عنوان این توصیه‌نامه، «استانداردهای بین‌المللی در مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و اشاعه‌گری» است. مساعی بین‌المللی برای مبارزه با پولشویی به طور جدی از اواخر دهه‌ی هشتاد میلادی آغاز گردیده است. از جمله اقدامات و ابتکارات بین‌المللی برای جلوگیری و مقابله با پولشویی، تشکیل و راه اندازی یک نهاد بین‌المللی موسوم به «گروه ضربت اقدام مالی علیه پولشویی» است. این نهاد محصول ابتکار کشورهای عضو گروه هفت (۷-G) است و اندیشه تأسیس آن در عمل از سال ۱۹۸۸ میلادی مطرح گردید.^۱

گروه هفت (۷-G)، در اجلاس هی سال ۱۹۸۸ که در شهر تورنتو برگزار شد، اقدام به تصویب یک اعلامیه‌ی سیاسی کرد. در بند ۱۶ این اعلامیه سیاسی بر ضرورت کنترل پولشویی تأکید گردیده است. گروه مذکور متعاقباً در اجلاس هی آرشور^۲ که در سال ۱۹۸۹ تشکیل گردید، اعلامیه دیگری را تصویب کرد که به موجب آن از همه‌ی کشورها درخواست شد تا با تلاش‌های مشترک گروه هفت در امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر و مبارزه با پولشویی همراه شوند. اعضای گروه هفت در همین جلسه راجع به تأسیس یک گروه ضربت برای مقابله با پولشویی به توافق رسیدند. بالاخره در پانزدهمین اجلاس هی اقتصادی سالیانه گروه هفت که در ژوئن سال

---

۱. میرزاوند، فضل الله، پیشنهادهای گروه کار، اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی، مجله: مجلس و راهبرد،

شماره ۳۷، بهار ۱۳۸۲، ص ۱۴۸

۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

۱۹۸۹ در شهر پاریس تشکیل شد، اعضاء گروه مذکور به منظور مقابله با پدیده‌ی پولشویی، «گروه ضربت اقدام مالی» موسوم به اف.ای.تی.اف را تشکیل دادند.^۱

۳- ساختار گروه ویژه اقدام مالی (اف، ای، تی، اف)

اف.ای.تی.اف در درون سازمان توسعه و همکاری اقتصادی^۲ شکل گرفت. ۲۴ کشور عضو سازمان توسعه و همکاری اقتصادی، در نهاد اف.ای.تی.اف هم عضویت دارند. و دبیرخانه آن نیز در سازمان توسعه و همکاری اقتصادی مستقر می‌باشد. این دبیرخانه‌ی کوچک، ریاست اف.ای.تی.اف را در انجام وظایفش کمک می‌کند. اگر چه دبیرخانه اف.ای.تی.اف در شهر پاریس و در مقر سازمان توسعه و همکاری اقتصادی مستقر است، با وجود این اف.ای.تی.اف یک نهاد بین‌المللی مستقل است و جزئی از سازمان توسعه و همکاری اقتصادی نمی‌باشد. نهاد اف.ای.تی.اف، یک سازمان بین‌المللی دائمی و مادام‌العمر نیست و بر مبنای یک کنوانسیون لازم‌الاجرا هم تأسیس نشده است. این نهاد توسط کشورهای گروه هفت به عنوان یک «گروه ضربت»^۳ تأسیس شد. به همین دلیل یک سازمان بین‌المللی به مفهوم رسمی آن محسوب نمی‌شود. از این رو مثل بیشتر گروه‌های ضربت ظرف زمانی خاص دارد. در زمان تأسیس اف.ای.تی.اف، قرار بر این بوده است که فعالیت آن تا سال ۲۰۰۴ میلادی ادامه پیدا کند و پس آن از در صورت صلاحدید دول عضو، کماکان فعالیت خود را استمرار بخشد. این نهاد هم اکنون نیز کما فی‌السابق به حیات خود ادامه می‌دهد چرا که طبق توافق به عمل آمده در اجلاسیه ماه مه سال ۲۰۰۴ میلادی، فعالیت اف.ای.تی.اف در زمینه‌ی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی

---

۱. L. PAP, ANDRÁS, "Constitutional Ambiguities Regarding Anti-Terrorist Financial Enforcement Measures—The Case of Hungary," ACTA JURIDICA HUNGARICA, ۴۷, No. ۴,

(۲۰۰۶), p. ۴۰۹

۲. OECD

۳. Task Force

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۷

تروریسم برای هشت سال دیگر تمدید شد. به علاوه دوره‌ی ریاست اف.ای.تی.اف. یکساله است و یک مقام دولتی بلندپایه از بین کشورهای عضو آن را برعهده می‌گیرد که با رأی اکثر اعضاء اف.ای.تی.اف برگزیده می‌شود. با وجود اینکه کنوانسیون وین اولین کنوانسیون و موافقتنامه‌ی بین‌المللی مهم در زمین سه مبارزه با پولشویی است و به همین دلیل نقش موثری در ایجاد و گسترش تدابیر ضد پولشویی در سراسر گیتی داشته است، مع الوصف از زمان شکل‌گیری اف.ای.تی.اف در سال ۱۹۸۹ میلادی این نهاد جهان را به سمت گسترش و اجرای تدابیر مبارزه با پولشویی هدایت و رهبری کرده است. کشورهای عضو گروه هفت عمدتاً در پاسخ به کنوانسیون وین و مشخصاً به منظور انجام اقدامات ضروری در زمینه‌ی مبارزه با پولشویی توسط کشورها و مؤسسات مالی، نهاد اف.ای.تی.اف را تأسیس کردند.^۱

اعضای اف.ای.تی.اف در ابتدا فقط شامل کشورهای گروه هفت، کمیسیون اروپا و هفت کشور دیگر بود. اما در طول سال‌های ۱۹۹۱ و ۱۹۹۲ مجموع اعضاء آن از ۱۶ عضو به ۲۶ عضو رسید و در سال ۲۰۰۰ میلادی با پذیرش تقاضای عضویت کشورهای برزیل، مکزیک و آرژانتین تعداد اعضاء آن باز هم افزایش یافت و نهایتاً در اجلاس هی ۲۰ ژوئن سال ۲۰۰۳ میلادی با قبول عضویت روسیه و آفریقای جنوبی مجموع اعضاء آن به ۳۳ عضو رسید.

در حال حاضر کشورهای عضو اف.ای.تی.اف عبارتند از: آرژانتین، استرالیا، اتریش، بلژیک، برزیل، کانادا، دانمارک، فنلاند، فرانسه، آلمان، یونان، هنگ کنگ، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، ژاپن، لوکزامبورگ، مکزیک، هلند، نیوزیلند، نروژ، پرتغال، روسیه، سنگاپور، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سودان، سوئیس، ترکیه، انگلستان و ایالات متحده آمریکا، علاوه بر این سی و یک کشور، دو سازمان بین‌المللی یعنی

---

۱. مهجوریان، فاطمه، استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، آتیه‌نگر،

۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

شورای همکاری خلیج فارس و کمیسیون اروپا هم عضو اف.ای.تی.اف هستند. به این ترتیب ملاحظه می‌شود که اعضا اف.ای.تی.اف مجموعاً مراکز اقتصادی بزرگ دنیا را در آمریکای شمالی، آمریکای جنوبی، اروپا، آفریقا، آسیا و اقیانوسیه نمایندگی می‌کنند. به علاوه عضویت در اف.ای.تی.اف برای سایر کشورها نیز مفتوح است.

«حداقل شرایط لازم برای اینکه یک کشور به عضویت اف.ای.تی.اف درآید بدین شرح است: ۱- در سطح سیاسی کاملاً تعهد نماید که توصیه‌های اف.ای.تی.اف را در چارچوب زمانی متعارف (سه ساله) اجرا می‌کند و سیستم خود ارزیابی سالیانه و حداقل دو نوبت ارزیابی متقابل را تقبل می‌نماید؛ ۲- عضو فعال «نهادهای منطقه‌ای شبه اف.ای.تی.اف»^۱ باشد یا در مواردی که چنین نهادهایی وجود ندارد برای تأسیس آن آمادگی داشته باشد؛ ۳- از لحاظ استراتژیکی کشور مهمی باشد؛ ۴- قبلاً در حقوق داخلی خود تطهیر عواید ناشی از قاچاق مواد مخدر و سایر جنایات شدید را به عنوان یک جرم جزایی لحاظ نموده باشد؛ ۵- قبلاً مؤسسات مالی خود را به احراز هویت مشتریان و ایضا گزارش معاملات مشکوک یا غیرمتعارف ملزم کرده باشد.^۲

نهاد اف.ای.تی.اف در ابتدا صرفاً به منظور ایجاد یک شبکه‌ی جهانی برای مبارزه با پولشویی تأسیس شد ولی متعاقباً دنیبال بروز واقعه یازدهم سپتامبر، حوزه فعالیت خود را علاوه بر پولشویی، به مبارزه با تأمین مالی تروریسم هم تعمیم و توسعه داد و امروزه به طور مشخص در این دو حوزه فعالیت دارد. طبق تصمیمی که در اجلاسیه سال ۱۹۹۴ اتخاذ شده است نهاد اف.ای.تی.اف به طور کلی سه هدف اصلی را دنبال می‌کند. این اهداف عبارتند از:

---

۱. FATF – Style Regional Bodies

۲. طیبی فرد، سید امیر حسین، پیشین، ص ۲۷۰.

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۹

۱- نظارت بر اجرای کامل توصیه‌های صادر شده توسط کشورهای عضو، نیل به این هدف از طریق یک فرآیند دو مرحله‌ای یعنی مکانیسم خود ارزیابی و مکانسیم ارزیابی متقابل میسر می‌گردد.

۲- بررسی و گزارش روش‌ها و فنون پولشویی و متقابلاً اتخاذ جهت نیل به این هدف، ۲ تدابیر مقتضی برای مقابله با آن‌ها اف.ای.تی.اف بر مبنای گزارش تیپولوژی، در خصوص راه‌های نوین پولشویی گزارش‌های سالیانه‌ی خود را منتشر می‌کند. این گزارش برای تمام کشورهای جهان (اعم از عضو یا غیر عضو اف.ای.تی.اف) بسیار مفید است چرا که آن‌ها را با ایجاد و توسعه‌ی روش‌ها و فنون نوین پولشویی آشنا می‌کند. ناگفته نماند که اف.ای.تی.اف در این زمینه هر از چند گاهی در پرتو آنچه که به «استراتژی نوین پولشویی»^۱ معروف است با صدور «یادداشت‌های تفسیری»^۲ نسبت به روزآمد کردن توصیه‌های صادره اقدام می‌کند.

۳- تشویق به قبول و اجرای توصیه‌های چهل‌گانه اف.ای.تی.اف در سراسر جهان. در این زمینه اف.ای.تی.اف کشورهای غیرعضو را به قبول و اجرای توصیه‌های چهل‌گانه تشویق می‌کند. به این ترتیب می‌توان گفت که رسالت اف.ای.تی.اف فقط به کشورهای عضو محدود نمی‌شود بلکه علاوه بر آن، کشورهای غیرعضو را هم در بر می‌گیرد. به همین منظور اف.ای.تی.اف به منظور تشویق همه‌ی کشورها به اتخاذ و قبول تدابیر لازم برای پیشگیری، کشف و تعقیب تطهیرکنندگان پول (یعنی اجرای توصیه‌های چهل‌گانه)، اقدام به شناسایی کشورهایی می‌کند که به عنوان مانعی برای همکاری بین‌المللی در این زمینه عمل می‌نمایند. پس از آن، کشورهای مذکور را تحت عنوان کشورهایی که در امر مبارزه با پولشویی همکاری

---

۱. این گزارش معمولاً گزارش تیپولوژی Typologies Report نامیده می‌شود.

۱۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

نمی‌کند»^۱ در لیست سیاه خود قرار دهد. در قراری ضمن نهاد اف.ای.تی.اف برای نیل به هدف اخیرالذکر، با برنامه‌های امدادی و معاضدتی زمینه‌ی اجرای توصیه‌های چهل‌گانه توسط دول غیرعضو را فراهم می‌کند و در صورت درخواست این کشورها آموزش و کمک لازم را به آن‌ها ارائه می‌دهد.^۲

۴- نقش گروه ویژه اقدام مالی در مبارزه با جرایم اقتصادی

(پولشویی)

اف.ای.تی.اف به عنوان تنها نهاد فرامنطقه‌ای که مشخصاً به منظور کنترل و مبارزه با پولشویی در سراسر گیتی تأسیس شده است، در مبارزه و مقابله با پولشویی بیشترین موفقیت را در کارنامه فعالیت‌های خود دارد.^۳ مهمترین اقدام و ابتکار اف.ای.تی.اف در پیشگیری و مبارزه با پولشویی را باید در تدوین و انتشار توصیه‌های چهل‌گانه این نهاد خلاصه کرد. به علاوه، نهاد مذکور تنها به تدوین و صدور این توصیه‌ها اکتفا نمی‌کند و بر اجرای کامل این توصیه‌ها توسط کشورهای عضو نظارت دارد و سایر کشورهای غیرعضو را نیز به اجرای آن تشویق می‌نماید. وجه تمایز اصلی تلاش‌های معموله توسط اف.ای.تی.اف در زمینه مبارزه با پولشویی، با کوشش‌های سایر نهادهای بین‌المللی مثل سازمان ملل متحد و اتحادیه‌ی اروپا، به تأکید اف.ای.تی.اف بر روی جنبه‌های عملی مبارزه با پولشویی برمی‌گردد. در حالی که سازمان‌های بین‌المللی مثل سازمان ملل متحد عمدتاً بر روی اعلامیه‌ها و معاهدات تأکید دارند، نهاد اف.ای.تی.اف غالباً بر روی جنبه‌های عملی این پدیده تأکید می‌ورزد. راهکارها و تدابیر مربوط به ارزیابی کشورهای عضو و تعیین کشورهایی که بسا سیاست‌های ضد

---

۱. Non – Cooperative Countries and Territories (NCCTs)

۲. باقرزاده، احد، مطالعه تطبیقی بر پولشویی در حقوق ایران و انگلستان و اسناد بین‌المللی، میزان، ۱۳۸۶، ص ۴۵

۳. Clunan, Anne L. The Fight against Terrorist Financing, The Academy of Political Science, Vol. ۱۲۱, No. ۴, Winter, ۲۰۰۶/۲۰۰۷. P ۳۰

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۱۱

پولشویی همکاری نمی‌کنند، از جمله اقدامات عملی نهاد اف.ای.تی.اف محسوب می‌شود. اف.ای.تی.اف از طریق مکانیسم ارزیابی سیستم‌های حقوقی ممالک عضو نه فقط تصویب قوانین مبارزه با پولشویی بلکه همچنین کارآیی عملی این سیستم‌های حقوقی را در خصوص مبارزه با پولشویی مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

۴-۱- شناسایی، بررسی و مقابله با ریسک‌های مربوط به پولشویی^۱ و

تأمین مالی تروریسم^۲ در نظام بانکی

در توصیه شماره ۱ کشورها باید ریسک‌هایی را که در ارتباط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم با آنها مواجه هستند، شناسایی، ارزیابی و بررسی نمایند و اقداماتی مانند تعیین یک مرجع یا سازکار مناسب برای هماهنگ کردن فعالیت‌های مربوط به ارزیابی ریسک انجام دهند و نیز به منظور حصول اطمینان از کاهش موثر ریسک‌های موجود، منابع لازم را به کار گیرند. براساس اینگونه ارزیابی‌ها، کشورها باید با بکارگیری رویکرد مبتنی بر ریسک، اطمینان پیدا کنند اقداماتی را که برای جلوگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم یا کاهش میزان وقوع این جرایم انجام می‌دهند با ریسک‌های شناسایی شده، تناسب داشته باشند. رویکرد مزبور باید مبنای اصلی تخصیص موثر منابع برای نظام مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و اجرای تدابیر ریسک محور مبتنی بر توصیه‌های گروه ویژه باشد. در مواردی که کشورها ریسک‌های بیش‌تری را شناسایی می‌کنند باید مطمئن شوند که در نظام مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم آنها، به حد کافی اینگونه ریسک‌ها مورد توجه قرار گرفته است. کشورها در مواردی که ریسک‌های کمتری را شناسایی می‌کنند، می‌توانند

---

۱. Anti-Money Laundering (AML).

۲. Combating Financing Terrorism (CFT).

۱۲.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

در ارتباط با برخی از توصیه‌های گروه ویژه، اتخاذ تدابیری ساده تر را تحت شرایطی خاص مجاز شمرند.^۱

کشورها باید موسسات مالی و نیز مشاغل و حرفه‌های غیرمالی معین^۲ را ملزم کنند ریسک‌های خود در ارتباط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را شناسایی و ارزیابی کرده و برای کاهش آن‌ها، اقدامات موثری انجام دهند.

مطابق توصیه شماره ۲ کشورها باید با آگاهی از ریسک‌های شناسایی شده، سیاست‌های ملی خود در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را تدوین کنند. این سیاست‌ها باید به طور منظم، بازنگری شوند و نیز کشورها باید برای اجرای آن‌ها، مرجعی را تعیین کرده و یا از یک سازکار برای هماهنگی یا سازکار مناسب دیگری در این زمینه برخوردار باشند.

براساس توصیه شماره ۳ کشورها باید بر مبنای کنوانسیون‌های وین^۳ و پالمو^۴، پولشویی را جرم‌انگاری کنند. کشورها باید جرم پولشویی را به همه جرایم شدید تسری دهند با این هدف که دامنه وسیع‌تری از جرایم منشأ^۵ را در بر گیرد.

مطابق توصیه شماره ۴ کشورها باید اقداماتی مانند آن چه که در کنوانسیون‌های «وین»، «پالمو» و «تأمین مالی تروریسم» مقرر شده است از جمله، اقداماتی در زمینه قانونگذاری انجام دهند تا به موجب آن، مقامات ذیصلاح آن کشورها بتوانند بدون تضییع حقوق اشخاص ثالث دارای حسن نیت،^۶ اموال و درآمدهای زیر را مسدود، توقیف و مصادره کنند: الف. اموال تطهیر شده (از طریق پولشویی)؛ ب. عواید حاصل از

---

۱. توصیه‌های چهل‌گانه گروه کاری اقدام مالی، مرکز اطلاعات مالی جمهوری اسلامی ایران، گروه همکاری‌های بین‌الملل، ۱۳۹۱، ص ۱

۲. Designated Non-Financial Businesses and Professions(DNFBPs).

۳. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, ۱۹۸۸ (the Vienna Convention)

۴. United Nations Convention against Transnational Organized Crime, ۲۰۰۰ (the Palermo Convention)

۵. Predicate Offences.

۶. bona fide third parties

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۱۳

پولشویی و یا جرایم منشأ و امکاناتی که در ارتکاب این جرایم استفاده می‌شوند و یا قصد چنین استفاده‌ای از آن‌ها وجود دارد؛ پ. اموالی که حاصل تأمین مالی تروریسم، اقدامات تروریستی یا سازمان‌های تروریستی هستند یا در ارتکاب این جرایم مورد استفاده قرار می‌گیرند و یا قصد استفاده یا تخصیص آن‌ها برای انجام چنین جرایمی وجود دارد؛ ت. اموال دارای ارزش معادل.^۱

همچنین، براساس توصیه شماره ۵ کشورها باید علاوه بر جرم‌انگاری تأمین مالی تروریسم بر مبنای کنوانسیون تأمین مالی تروریسم، لازم است تأمین مالی سازمان‌های تروریستی و افراد تروریست را حتی در صورت عدم ارتباط آن‌ها با یک اقدام یا مجموعه اقدامات تروریستی خاص، جرم‌انگاری کنند. کشورها باید اطمینان دهند که در قوانین داخلی آن‌ها، اینگونه جرایم به عنوان جرایم منشأ پولشویی معین شده‌اند.

مطابق توصیه شماره ۷ در اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در ارتباط با جلوگیری، سرکوب و توقف اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی و تأمین مالی آن، کشورها باید تحریم‌های مالی هدفمند را به اجرا گذارند. قطعنامه‌های یاد شده، کشورها را ملزم می‌کنند برای اطمینان از اینکه هیچگونه وجه یا دارایی دیگری، به طور مستقیم یا غیر مستقیم، در اختیار شخص یا نهادی قرار نگیرد که توسط یا به موجب اختیارات شورای امنیت سازمان ملل متحد تحت فصل هفتم منشور ملل متحد معین شده‌اند و یا اشخاص مزبور از آن وجوه یا دارایی‌ها بهره‌مند نشوند، بدون تاخیر، وجوه و دارایی‌های آن‌ها را مسدود کنند.^۲

---

۱. Property of Corresponding Value

۲. FATF Secretariat, Self-Assessment Questionnaire: FATF Special Recommendations on Terrorist Financing (Jan. ۳۱, ۲۰۰۲). http://www.fatf-gafi.org/TerFinance_en.htm

۱۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

۴-۲- کنترل و نظارت بر انتقال وجوه از سوی اشخاص خاص

مطابق توصیه شماره ۱۳ موسسات مالی باید ملزم شوند در روابط کارگزاری بانکی برون مرزی و سایر روابط مشابه، افزون بر اجرای تدابیر معمول شناسایی کافی مشتریان، اقدامات زیر را انجام دهند:

الف. جمع آوری اطلاعات کافی درباره مؤسسه «درخواست کننده خدمات کارگزاری»^۱ با هدف شناخت کامل ماهیت کسب و کار و شهرت مؤسسه و نیز کیفیت نظارت بر مؤسسه مذکور بر مبنای اطلاعات موجود در دسترس عموم، از جمله اینکه آیا آن مؤسسه تاکنون مشمول تحقیقات قضایی یا سایر اقدامات نظارتی در ارتباط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم شده است یا خیر؛ ب. ارزیابی اقدامات کنترلی که توسط مؤسسه درخواست کننده خدمات کارگزاری، در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم انجام می‌شود؛ پ. اخذ تاییدیه مدیریت ارشد قبل از برقراری روابط کارگزاری جدید؛ ت. شناخت دقیق مسئولیت‌های مربوط به هر مؤسسه؛ ث. در ارتباط با «حساب‌های کارگزاری مورد استفاده مستقیم اشخاص ثالث»^۲، مؤسسه مالی باید اطمینان یابد، بانک درخواست کننده خدمات کارگزاری، تدابیر مربوط به شناسایی کافی مشتریان در مورد آن مشتریانی که دسترسی مستقیم به حساب‌های بانک کارگزار، دارند را اعمال کرده و قادر است در صورت درخواست بانک کارگزار، اطلاعات مربوط اخذ شده در فرآیند شناسایی کافی مشتریان را در اختیار آن بانک قرار دهد.^۳

طبق توصیه شماره ۱۴ کشورها باید با اتخاذ تدابیری اطمینان حاصل کنند اشخاص حقیقی یا حقوقی که خدمات مربوط به انتقال پول یا ارزش^۴ را ارائه می‌دهند، دارای مجوز بوده و یا به ثبت رسیده‌اند و نیز مشمول نظام‌های موثر برای پایش و اطمینان بخشی به لحاظ رعایت تدابیر مقرر در توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی هستند.

---

۱. Respondent Institution

۲. Payable-through accounts.

۳- توصیه‌های چهل‌گانه گروه کاری اقدام مالی، پیشین، ص ۸

۴. Money or Value Transfer Services (MVTs).

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۱۵

کشورها باید برای شناسایی آن دسته از اشخاص حقیقی و حقوقی که بدون داشتن مجوز یا ثبت، اقدام به ارائه خدمات مربوط به انتقال پول یا ارزش می‌کنند، تدابیری را اتخاذ کرده و مجازات‌های مناسبی را نسبت به آن‌ها اعمال کنند.

مطابق توصیه شماره ۱۶ نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه^۱ کشورها باید اطمینان دهند که موسسات مالی، اطلاعات ضروری و دقیق در مورد فرستنده وجوه و اطلاعات ضروری مربوط به ذینفع (دریافت کننده وجوه) را در فرآیند نقل و انتقالات الکترونیکی و پیام‌های مربوط، درج کرده و این اطلاعات در سراسر زنجیره پرداخت و در فرآیند نقل و انتقال و پیام‌های مرتبط باقی می‌مانند.

کشورها باید اطمینان حاصل کنند موسسات مالی به منظور کشف آن دسته از نقل و انتقالات الکترونیکی که فاقد اطلاعات ضروری مربوط به فرستنده و ذینفع وجوه هستند، تمامی نقل و انتقالات را مورد پایش قرار داده و اقدامات مناسبی به عمل می‌آورند.

۴-۳- گزارش معاملات مشکوک

بر اساس توصیه شماره ۲۰ اگر یک موسسه مالی مشکوک شود یا دلایل منطقی برای مشکوک شدن داشته باشد مبنی بر اینکه وجوه مورد نظر، عواید یک فعالیت مجرمانه و یا مرتبط با تأمین مالی تروریسم است، در آن صورت موسسه مزبور باید بر اساس قانون ملزم شود فوراً مراتب شک خود را به واحد اطلاعات مالی، گزارش دهد.

توصیه شماره ۲۱ تصریح می‌کند که موسسات مالی، مدیران، کارکنان ارشد و تمامی کارمندان آن‌ها: الف. اگر موارد مشکوک را با حسن نیت به واحد اطلاعات مالی گزارش کنند حتی در صورتی که درباره فعالیت مجرمانه منشاء، اطلاع دقیقی نداشته باشند و صرفنظر از وقوع یا عدم وقوع فعالیت غیرقانونی به صورت واقعی باید طبق قانون از مسئولیت کیفری و مدنی ناشی از نقض هرگونه محدودیت قراردادی یا قانونی،

---

۱. Wire Transfers.

۱۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

مقرراتی و یا اجرایی ناظر بر افشای اطلاعات معاف باشند. ب. به موجب قانون، از افشای این امر که «گزارش معاملات مشکوک»^۱ و یا سایر اطلاعات مربوط، برای واحد اطلاعات مالی تهیه و ارسال شده است، منع شوند.^۲

۴-۴- همکاری‌های بین‌المللی

براساس توصیه شماره ۳۶ کشورها باید برای پیوستن به کنوانسیون وین (۱۹۸۸)، کنوانسیون پالرمو (۲۰۰۰)، کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد (۲۰۰۳) و کنوانسیون مبارزه با تامین مالی تروریسم (۱۹۹۹) و اجرای کامل آن‌ها، اقدامات فوری انجام دهند. همچنین حسب مورد، کشورها ترغیب می‌شوند، سایر کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط مانند کنوانسیون شورای اروپا درباره جرایم سایبری (۲۰۰۱)، کنوانسیون کشورهای امریکایی علیه تروریسم (۲۰۰۲) و کنوانسیون شورای اروپا علیه پولشویی، تجسس، توقیف و مصادره عواید حاصل از جرم و تامین مالی تروریسم (۲۰۰۵) را تصویب و اجرا کنند.^۳

مطابق توصیه شماره ۳۷ کشورها باید به سرعت، به صورت سازنده و موثر، در ارتباط با انجام تحقیقات، پیگرد قضایی و دادرسی در خصوص پولشویی، جرایم منشأ مرتبط و تامین مالی تروریسم، گسترده‌ترین سطح ممکن از معاضدت قضایی را اجرا کنند. کشورها باید از مبانی و بسترهای حقوقی کافی برای معاضدت قضایی برخوردار بوده و نیز حسب مورد؛ دارای معاهدات، ساختارها یا سایر سازکارهای مناسب برای افزایش همکاری‌ها باشند.

کشورها هنگام دریافت درخواست معاضدت قضایی، باید حداکثر تلاش خود را انجام دهند تا اطلاعات حقوقی و شرح مآوقع مربوط را به طور کامل به کشورهای

۱. Suspicious Transaction Report (STR).

۲. توصیه‌های چهل‌گانه گروه کاری اقدام مالی، پیشین، ص ۱۳
۳. زارع قاجاری، فردوس؛ قائم مقامی، علی؛ استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم (توصیه‌های چهل‌گانه گروه ویژه اقدام مالی FATF) / زیر نظر عبدالمهدی ارجمندنژاد. تهران: نشر تاش، ۱۳۹۲، ص ۴۵.

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۱۷

درخواست کننده ارائه کنند. این امر سبب می شود کشورها بتوانند درخواست های دریافتی را به ویژه در مواقع اضطراری به موقع و به طور موثر پاسخ بدهند. همچنین، کشورها باید در خواست های خود را با استفاده از سریع ترین ابزارهای ارتباطی، ارسال کنند. کشورها باید پیش از ارسال درخواست خود، نسبت به الزامات و تشریفات قانونی لازم برای دریافت معاضدت قضایی آگاهی پیدا کنند.

مراجع مسئول معاضدت های قضایی باید از منابع مالی، انسانی و فنی کافی برخوردار باشند. کشورها باید فرآیندهایی را تدوین کنند تا از طریق آنها مطمئن شوند کارکنان اینگونه مراجع از بالاترین سطوح استانداردهای حرفه ای از جمله استانداردهای مربوط به رازداری و نیز از سلامت اخلاقی و تخصص متناسب، برخوردار باشند.

براساس توصیه شماره ۳۹ کشورها باید به صورت سازنده و به نحو موثری درخواست های استرداد مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را بدون هیچ تأخیر غیر موجهی اجابت کنند.

همچنین کشورها باید تمامی اقدامات ممکن را به عمل آورند تا اطمینان یابند بهشت امنی برای افراد متهم به تأمین مالی تروریسم، اقدامات تروریستی یا سازمان های تروریستی نیستند. به طور اخص، کشورها باید: الف. اطمینان یابند که در قوانین کشورشان، پولشویی و تأمین مالی تروریسم از جرایم قابل استرداد به شمار می آیند؛ ب. اطمینان یابند که برای اجرای به موقع درخواست استرداد و در صورت لزوم بر اساس اولویت بندی، از فرآیندهای شفاف و موثری برخوردارند؛ پ. برای اجرای درخواست استرداد، شروط محدود کننده غیر معقول یا غیر موجه اعمال نمی کنند؛ ت. اطمینان یابند که از یک چارچوب قانونی در زمینه استرداد برخوردارند.

هر کشوری باید تبعه خود را یا مسترد کند و یا اگر صرفاً به دلیل مسئله تابعیت چنین نکند، آن کشور باید بنا به درخواست کشور خواهان استرداد، پرونده مورد نظر را بدون تأخیر غیرموجه و به قصد رسیدگی قضایی به جرایم مطروحه در درخواست استرداد، به مقامات ذیصلاح خود ارجاع دهد.

۱۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

مقامات ذیصلاح باید به مانند سایر جرایم جدی و طبق قوانین داخلی، به جرایم موضوع استرداد رسیدگی و اقدام به صدور رای کنند. کشورهای ذیربط باید بویژه در زمینه ابعاد مرتبط با فرآیند دادرسی و ارائه ادله، با یکدیگر همکاری داشته باشند تا از موثر بودن اینگونه رسیدگی‌های قضایی، اطمینان حاصل کنند.^۱

۴-۵- اقدامات پیشگیرانه^۲

براساس توصیه شماره ۹ در موسسات مالی کشورها باید اطمینان ایجاد کنند که قوانین داخلی آن‌ها در زمینه رازداری در موسسات مالی، مانع از اجرای توصیه‌های گروه ویژه نمی‌شوند. همچنین مطابق توصیه شماره ۱۰ موسسات مالی باید از نگهداری حساب‌های بی‌نام و حساب‌هایی که جعلی بودن نام صاحب آن‌ها محرز است، منع شوند. موسسات مالی باید ملزم شوند که در موارد زیر نسبت به شناسایی کافی مشتریان اقدام کنند: (۱) برقراری روابط کاری؛ (۲) انجام معاملات موردی: الف. بیش از سقف مقرر (۱۵۰۰۰ دلار یا یورو)، یاب. نقل و انتقالات الکترونیکی^۳ مشمول شرایط مندرج در یادداشت تفسیری توصیه شماره ۱۶؛ (۳) در مواردی که ظن به پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم وجود داشته باشد؛ (۴) زمانی که موسسه مالی نسبت به صحت و یا کفایت اطلاعات اخذ شده قبلی درباره هویت مشتری، تردید داشته باشد. اصل «لزوم شناسایی کافی مشتریان توسط موسسات مالی» باید در قوانین کشورها درج شود. هر کشوری می‌تواند چگونگی ایجاد الزامات خاص مربوط به شناسایی کافی مشتریان را در قالب قانون یا ابزارهای اجرایی مشخص کند.

اقداماتی که باید به منظور شناسایی کافی مشتریان انجام شوند، به شرح زیر هستند: الف. شناسایی مشتری و احراز هویت وی با استفاده از اطلاعات، مستندات و منابع

---

۱. زارع قاجاری، پیشین، ص ۵۰.

۲. Preventive Measures

۳. زارع قاجاری، پیشین، ص ۵۱.

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۱۹

مستقل و معتبر؛ ب. شناسایی مالک ذینفع^۱ و اتخاذ تدابیر معقول برای احراز هویت مالک ذینفع، به نحوی که موسسه مالی اطمینان یابد مالک ذینفع را می‌شناسد. در مورد اشخاص و ترتیبات حقوقی، شناسایی باید به صورتی باشد که موسسات مالی نسبت به مالکیت و ساختار کنترلی (مشتری) شخص حقوقی (آگاهی پیدا کنند؛ پ. شناخت و حساب مورد، کسب اطلاعات درباره هدف و ماهیت روابط کاری مورد نظر؛ ت. اجرای مستمر فرایند شناسایی کافی مشتریان در مورد روابط کاری و بررسی دقیق و موشکافانه معاملات انجام شده در طول دوره روابط کاری، تا به این وسیله اطمینان حاصل شود که معاملات مزبور بر اساس شناخت موسسه نسبت به مشتری، کسب و کار و وضعیت ریسک وی از جمله در صورت لزوم نسبت به منشأ وجوه مربوط، انجام می‌شوند.

۵- مزایای پیوستن به قواعد گروه ویژه اقدام مالی (اف، ای، تی، اف)

در این مبحث تلاش شده است مزایا و معایب پیوستن به قواعد گروه ویژه اقدام مالی (اف، ای، تی، اف) مورد بررسی قرار گیرد.

۵-۱- عدم ارائه اطلاعات نظام مالی ایران به گروه اقدام مالی

گروه اقدام مالی به سیاست‌ها، رویه‌ها، قوانین و مقررات می‌پردازد. برای گروه اقدام مالی مهم است که در کشورها قوانین ملی کارا و اثر بخشی برای مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم وجود داشته باشد؛ مقامات قضایی و اجرایی، اختیارات کافی برای نظارت بر اجرای این قوانین و مقررات داشته باشند؛ شناسایی مشتری در موسسات مالی انجام شود؛ سوابق معاملات برای مدت مشخصی نگهداری شود و نظایر آن. گروه اقدام مالی به جمع‌آوری اطلاعات تراکنش‌ها و معاملات خاصی نمی‌پردازد. این گروه،

---

۱. Beneficial Owner

۲۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

هیچ مکانیزمی برای دریافت اطلاعات از بانک‌ها و کشورها ندارد و اساساً کارکرد این گروه، بررسی سیاست‌ها و رویه‌هاست نه داده‌ها، معاملات و تراکنش‌ها.^۱

۵-۲- عدم ارائه اطلاعات نظام مالی ایران به سایر کشورها

واقعیت این است که هیچ یک از اعضای گروه اقدام مالی به دلیل عضویت در این گروه، متعهد نیست که اطلاعات مشتریان نظام مالی خود را در اختیار سایر اعضا قرار دهد و هرگونه تبادل اطلاعاتی میان اعضا بر اساس معاهدات دوجانبه یا چندجانبه میان آن‌ها و پس از تصویب مجالس و سایر مراجع ذیصلاح داخلی آن‌ها خواهد بود. به عبارت دیگر، اگر میان دو کشور عضو، معاهده معاضدت قضایی وجود داشته باشد و در آن معاهده قید شده باشد که اطلاعاتی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم میان مقامات قضایی و اجرایی آن‌ها مبادله خواهد شد، آنگاه بر همان اساس و در چارچوب همان معاهده مبادله اطلاعات انجام خواهد شد. اما اگر چنین معاهده و ترتیبی وجود نداشته باشد، صرف عضویت در گروه اقدام مالی و اجرای توصیه‌های گروه مزبور باعث نخواهد شد که تبادل دوجانبه اطلاعات صورت گیرد. روشن است در معاهدات معاضدت قضایی که میان جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها منعقد شده‌اند و تماماً به تصویب و تایید شورای نگهبان رسیده و یا خواهند رسید دغدغه‌های کشور در رابطه با انتقال اطلاعات حساس در نظر گرفته شده و تحفظ‌های لازم صورت گرفته و خواهد گرفت.

۵-۳- حق شرط در خصوص تعریف تروریسم

گروه اقدام مالی هیچ تعریفی از تروریسم ارائه نداده و به معرفی مشاغل و ابزارهایی که ممکن است مورد سوءاستفاده تامین کنندگان مالی تروریسم قرار گیرند پرداخته و

---

۱. Julie Walters, Carolyn Budd, Russell G Smith, Kim-Kwang, Raymond Choo, Rob McCusker and David Rees (۲۰۱۱) Anti-money laundering and counter-terrorism financing across the globe: A comparative study of regulatory action, Australian Institute of Criminology ۲۰۱۱.P.۷۸

توصیه‌های لازم را در این خصوص ارائه نموده است. تعریف تروریسم امری است که مورد اختلاف کشورهای مختلف قرار دارد. با این حال، در کنوانسیون مبارزه با تامین مالی تروریسم (۱۹۹۹)، تعریفی از تروریسم پذیرفته شده است که در قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴ در جمهوری اسلامی ایران نیز با اندکی تغییر در عبارات، مورد قبول قرار گرفته است. به موجب قانون مزبور، ایران نیز مانند اکثر کشورها اعمال خشونت باری را که از طریق ارباب مردم، قصد تاثیرگذاری بر سیاست‌ها و رویه‌های دولت‌ها را دارند اعمال تروریستی محسوب کرده است و به بخش قابل توجهی از کنوانسیون‌های سازمان ملل متحد که برای مقابله با تروریسم تدوین شده‌اند پیوسته است. بنابراین از جهت مفهومی، ایران در تعریف تروریسم با جامعه بین‌المللی همسو می‌باشد. در رابطه با مصادیق سازمان‌ها و گروه‌های تروریستی، ایران مانند هر کشور دیگری حق دارد که در قوانین خود، نهادهای ذیصلاح برای تعیین مصادیق سازمان‌ها و گروه‌های تروریستی را مشخص کند و این مصادیق را به اشخاص حقیقی و حقوقی ابلاغ نماید. هیچ چیز در توصیه‌های گروه اقدام مالی وجود ندارد که ایران را ملزم نماید از فهرست آمریکا یا هر کشور دیگری در خصوص سازمان‌ها و نهادهای تروریستی تبعیت کند. ایران مانند بسیاری از کشورها می‌تواند در هنگام پیوستن به هر کنوانسیونی، اعمال حق شرط کند.

۵-۴- عدم الزام به اجرای قطعنامه‌های سازمان ملل متحد

یکی از انتقادات وارد شده بر تعامل با گروه اقدام مالی این است که ایران، با اجرای استانداردهای گروه اقدام مالی مکلف خواهد شد که قطعنامه‌های تحریمی سازمان ملل متحد علیه خود را اجرا نماید. مبنای این انتقاد توصیه شماره ۷ گروه اقدام مالی است که مقرر می‌دارد: "در اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در ارتباط با جلوگیری، سرکوب و توقف اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی و تامین مالی آن، کشورها باید تحریم‌های مالی هدفمند را به اجرا گذارند". قطعنامه‌های یادشده کشورها را ملزم

۲۲.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

می‌کنند برای اطمینان از این که هیچگونه وجه یا دارایی دیگری، به طور مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار شخص یا نهادی قرار نگیرد که توسط یا به موجب اختیارات شورای امنیت سازمان ملل متحد - تحت فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد - معین شده‌اند و یا اشخاص مزبور از آن وجوه یا دارایی‌ها بهره‌مند نشوند، بدون تاخیر، وجوه و دارایی‌های آن‌ها را مسدود کنند.^۱

منتقدان تعامل با گروه اقدام مالی اظهار می‌دارند اجرای این توصیه باعث خواهد شد که ایران مکلف به اجرای قطعنامه ۱۹۲۹ و سایر قطعنامه‌های تحریمی علیه خود شود. در پاسخ باید گفت اصولاً اجرای توصیه هفتم گروه مذکور در برنامه اقدام مورد توافق ذکر نشده است. همچنین مشابه بسیاری از کشورها، اجرای تمامی توصیه‌های ۴۰ گانه الزام‌آور نبوده و از این بابت تعهدی متوجه کشور نخواهد بود. در رابطه با قطعنامه ۱۲۶۷ (موضوع توصیه ششم گروه اقدام مالی) نیز باید اشاره نمود این قطعنامه مرتبط با القاعده، طالبان، داعش، اسامه بن‌لادن و سایر اشخاص و سازمان‌های تروریستی مرتبط با آن‌هاست که اقدامات متعددی را علیه جمهوری اسلامی ایران انجام داده‌اند و ایران نیز همانند برخی دیگر از کشورها قربانی عملیات تروریستی این گروه بوده است. از این رو مفاد این قطعنامه از سال‌ها پیش در بانک‌های کشور اجرا می‌شود. حتی در صورت اضافه شدن اسامی دیگر به این فهرست در قطعنامه‌های آتی نیز هیچگونه تحمیلی نمی‌تواند بر کشور صورت گیرد چرا که در قانون مجلس شورای اسلامی تصریح شده است که تشخیص مصادیق تروریسم تنها توسط شورای عالی امنیت ملی کشور صورت می‌گیرد.

۵-۵- عدم اجبار به قطع روابط با اشخاص مشمول تحریم‌های آمریکا

به لحاظ فنی و تخصصی هیچ امری در استانداردهای گروه اقدام مالی وجود ندارد که ایران یا هیچ کشور دیگری را مکلف به تبعیت از تحریم‌های آمریکا نماید. رژیم

---

۱. ببری، سکینه، مبارزه قانونمند ایران با تامین مالی تروریسم و اتهام پولشویی، پژوهشکده مطالعات

پیشنهاد‌های گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۲۳

تحریم‌های آمریکا مستقل از گروه اقدام مالی است. علاوه بر این، در متن برجام این نکته مورد اذعان قرار گرفته است که کلیه اشخاص ایرانی، می‌توانند با یکدیگر روابط مالی و اقتصادی داشته باشند دولت پس از پاسخ دادن به منتقدان نیز تاکید کرده است که تعامل با گروه اقدام مالی از سال‌ها قبل در زمره برنامه‌های شورای عالی مبارزه با پولشویی قرار داشته است و اقداماتی که منجر به تعلیق اقدامات مقابله‌ای علیه ایران شده‌اند نیز منحصر به دولت فعلی نیست و تعامل با گروه ویژه اقدام مالی، ضرورتی است که مستقل از بحث برجام و دولت کنونی است و آخر اینکه در حال حاضر ۱۹۸ کشور، پذیرفته‌اند که توصیه‌های گروه اقدام مالی را اجرا نمایند. بنابراین تعداد کشورهایی که با گروه ویژه اقدام مالی همکاری می‌نمایند از تعداد دولت‌های عضو سازمان ملل متحد (۱۹۳ عضو) نیز بیشتر است.

افراد ممکن است برای سفر کردن، توصیه‌های دیگران را جدی نگیرند و تصویرسازی رسانه‌ها از ایران را به عنوان کشوری ناامن و نامناسب برای سفر کردن کنار بگذارند، اما سرمایه و پول ذاتا محافظه کارند، حتی بعد از این که محدودیت‌های بین‌المللی برای سرمایه‌گذاری در ایران، از منظر قانونی به طور کامل برطرف شود، برچیده شدن تک تک توصیه‌های منفی در مورد ایران، و باز شدن درهای بازارهای مالی به روی سرمایه خارجی نیازمند زمان بیشتر است.

۶- بسترهای قانونی

عضو نبودن ایران در گروه ویژه یا دیگر گروه‌های منطقه‌ای آن، می‌تواند برای همکاری‌های مالی و بانکی کشورمان با دیگر کشورها و نیز سازمان‌های بین‌المللی تنگناهایی ایجاد کند. کم توجهی ایران باعث شده است این گروه از سال ۲۰۰۸، خطر پولشویی و تامین مالی تروریسم را در ایران هشدار داده و از سال ۲۰۱۰ ایران را به بهانه برنامه هسته‌ای، در لیست سیاه کشورهای پولشویی که خطر بالای پولشویی و تامین مالی تروریسم در نظام بانکی آن‌ها وجود دارد، قرار داد و اقدامات متقابل را علیه این

۲۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

کشورها توصیه کرد. در این لیست، تنها ایران و کره شمالی قرار دارند. از سال ۲۰۱۲ تا سال ۲۰۱۶، برای چهار سال پیاپی، دو کشور ایران و کره شمالی در فهرست سیاه گروه ویژه جای گرفتند.^۱

در یکی از گزارشات، ای، تی، اف درباره ایران در فوریه سال ۲۰۱۶ (بهمن ۱۳۹۴)، آمده است: «اف، ای، تی، اف نگرانی‌های ویژه و فوق‌العاده‌ای درباره شکست ایران در رسیدگی به کاهش ریسک تامین مالی تروریسم و در نتیجه تهدید جدی علیه یکپارچگی سیستم مالی بین‌المللی دارد. ما به همه اعضاء و نهادهای تصمیم‌گیری مجدداً تاکید می‌کنیم که به همه موسسه‌های مالیشان توصیه کنند که توجه ویژه‌ای به روابط تجاری و معامله با ایران و شرکت‌های تجاری و موسسه‌های مالی ایرانی داشته باشند». علاوه بر گسترش اقدامات امنیتی، اف، ای، تی، اف بیانیه سال ۲۰۰۹ را مورد تاکید مجدد قرار می‌دهد که بر اساس آن از اعضاء و نهادهای تصمیم‌گیری خواسته شده بود که اقدامات مقابله‌ای موثری را در پیش بگیرند تا بخش‌های مالی خود را از ریسک پولشویی و تامین مالی تروریسم در ایران حفظ کنند.

اف، ای، تی، اف نهادهای تصمیم‌گیری را به محافظت از خود در برابر روابط نمایندگی‌ها که برای دور زدن یا فرار از این اقدامات مقابله‌ای صورت می‌گیرد، همچنین اقدامات در خصوص شیوه‌های کاهش ریسک فرا می‌خواند و می‌خواهد هنگامی که نهادهای مالی ایران خواستار ایجاد شعبه در کشورهای دیگر هستند احتمال وجود تامین مالی تروریسم مورد توجه قرار گیرد. با توجه به ادامه خطر تامین مالی تروریسم در ایران، نهادهای تصمیم‌گیری باید علاوه بر گام‌هایی که پیش از این برداشته شده، تدابیر اضافی و تشدید اقدامات موجود را در نظر بگیرند». اف، ای، تی، اف از ایران درخواست می‌کند تا نقص‌های قوانین خود در زمینه مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم را به شکل فوری و معنی‌دار برطرف کند و به طور خاص، تامین مالی

---

۱. عالی پور، حسن، اهمیت روابط با گروه ویژه اقدام مالی در پس برج‌ها، فصلنامه مطالعات راهبردی،

پیشنهاد‌های گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۲۵

تروریسم و انجام معامله‌های مشکوک را در قوانین خود به عنوان جرم تلقی کند. از این رو، ایران در سال‌های گذشته تلاش کرده است با تصویب قوانین جدید، هم نظارت بر پرداخت مالیات‌ها را بیشتر کند، هم فضای کسب و کار را بهبود بخشد و هم شبهه‌ها در مورد تامین مالی تروریسم از طریق بازارهای غیرشفاف مالی را کاهش دهد.^۱ از سوی دیگر، برای عضویت در گروه اقدام مالی، در ابتدا باید قوانینی در جهت مبارزه با تامین مالی تروریسم و مبارزه با پولشویی در کشوری که می‌خواهد وارد گروه اقدام مالی شود به تصویب برسد یا اگر این قوانین در آن کشورها وجود دارد باید دارای استانداردهای گروه اقدام مالی باشد. تصویب یا استانداردسازی این دسته از قوانین به این علت است که زیرساخت‌های مناسب برای انجام توصیه‌های گروه اقدام مالی در کشور عضو فراهم شود.

یکی از اقداماتی که برای این منظور انجام شده است، تصویب قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم بوده است که ابتدا به صورت لایحه در تاریخ ۲۶ / ۴ / ۱۳۸۹، تقدیم مجلس شد و در نهایت در تاریخ ۱۳ / ۱۰ / ۱۳۹۴ به تصویب مجلس رسید و در تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۱۳۹۴، از سوی رئیس جمهور برای اجرا ابلاغ شد. این قانون تلاش کرده است فعالیت‌های تروریستی را رده‌بندی کند و البته به صراحت اعلام کرده است که «اعمالی که افراد، ملت‌ها، یا گروه‌ها و یا سازمان‌های آزادی‌بخش برای مقابله با اموری از قبیل سلطه، اشغال خارجی، استعمار و نژادپرستی انجام می‌دهند، از مصادیق اقدام تروریستی موضوع این قانون نیست و تعیین مصداق گروه‌های تروریستی و سازمان‌های مشمول این تبصره برعهده شورای عالی امنیت ملی است». قانون مبارزه با پولشویی نیز در تاریخ ۰۲ / ۱۱ / ۱۳۸۶، به تصویب مجلس رسید و شورای نگهبان نیز ۱۷ بهمن همین سال آن را تایید کرد و در نهایت توسط رئیس جمهور وقت برای اجرا، ابلاغ شد. علاوه بر این، از سال ۱۳۸۸ به بعد، آئین‌نامه‌های متعددی در راستای مبارزه با پولشویی به تصویب رسیده است. این قانون که شامل ۱۷ ماده و پنج تبصره است، جرم حمایت

---

۱. عالی‌پور، پیشین، ص ۱۶۵

۲۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

مالی از تروریسم را دقیقاً تعریف و مصادیق آن را بیان و مجازات‌های مربوط به جرم را نیز در نظر گرفته است. براساس استانداردهای جهانی گزارش تخلفات پولشویی و تأمین مالی تروریسم به مراجع ذیربط مشمول قوانین افشای اسرار نمی‌شود.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نهاد مذکور مهمترین نهاد بین‌المللی فعال در مبارزه مستمر و همه‌جانبه برای مبارزه با پولشویی است. «این گروه در سال ۱۹۸۹ توسط ۷ کشور صنعتی آن زمان موسوم به G۷» که هم‌اکنون به G۲۰ تغییر یافته است. تأسیس شده است. هدف اولیه از تشکیل این گروه ایجاد هماهنگی بین کشورهای صنعتی در زمینه مبارزه با پولشویی و سپس تأمین مالی تروریسم گردید. این گروه در اصطلاح دیپلماتیک دارای ساختار بین‌الدولی بوده و به صورت یک سازمان بین‌المللی نمی‌باشد. اما بیانیه‌های آن مورد استناد تمامی کشورهای عضو و نیز سایر نهادها و مراجع بین‌المللی قرار می‌گیرد. «این گروه هم‌اکنون دارای ۳۶ کشور عضو رسمی که شامل ۳۴ کشور و ۲ سازمان منطقه‌ای است و ۱۴۴ کشور عضو در سازمان منطقه‌ای و نیز عضو ناظر می‌باشد. که بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، کمیته نظارت بانکی بال، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، بانک مرکزی اروپا، سازمان بین‌المللی کمیسیون اوراق بهادار، پلیس بین‌الملل (اینترپل)، دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل، کمیته ضد تروریسم شورای امنیت از جمله اعضای ناظر گروه ویژه هستند.» این گروه صادر کننده پیشنهادها ۹+۴۰ گانه می‌باشد. که مرجع رسمی ارزیابی کشورهای مختلف در زمینه پولشویی و تأمین مالی تروریسم می‌باشد.

از جمله این اقدامات مواد چهل گانه توصیه این گروه بوده است که در سال ۱۹۹۰ تصویب شده و در سال‌های بعد دستخوش اصلاحاتی شد. بطور کلی باید گفت این گروه، سعی می‌کنند که در رابطه با این جرم راهکارهایی را ارائه داده و همچنین دولت‌ها را به همکاری در این زمینه فرا می‌خوانند. گروه FATF وابسته به سازمان

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۲۷

همکاری اقتصادی و توسعه است. همانگونه که از عنوان این سند پیداست، تدابیر پیشگیرانه اتخاذی توسط کشورها، در قالب «توصیه» پیش‌بینی شده است. این توصیه‌ها شامل اشخاص حقوقی اعم از موسسات مالی و غیرمالی سایر مشاغل و اشخاص حقیقی مرتبط با مبادلات مالی می‌شود. بند B این توصیه‌ها به اقدامات اتخاذی توسط موسسات مالی و غیرمالی تجاری و مشاغل برای جلوگیری از پولشویی و تامین مالی تروریسم اختصاص دارد. براساس توصیه شماره ۵؛ موسسات مالی نباید «حساب‌های بی‌نام» یا حساب‌های که آشکارا اسامی ساختگی دارند، نگهداری کنند.

موسسات مالی باید به اتخاذ تدابیر «مراقبت لازم مشتری» و شناسایی و احراز هویت مشتریان‌شان به هنگام برقراری روابط تجاری و انجام مبادلات اتفاقی بالاتر از حد نصاب تعیین شده یا نقل و انتقالات تلگرافی یا هنگامی که نسبت به پولشویی یا حمایت مالی تروریست شک وجود دارد، ملزم شوند. براساس توصیه شماره ۲۲ «بازنگری در ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲»، مشاغلی از قبیل؛ کازینوها، بنگاه‌های معاملاتی اموال غیرمنقول دلالان فلزات و سنگ‌های گرانبها، وکلاء، دفاتر اسناد رسمی و حسابداران نیز ملزم به احراز هویت مشتریان می‌باشند. بر مبنای «یادداشت‌های تفسیری» توصیه شماره ۱۰ بند الف «بازنگری در ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲» حد نصاب تعیین شده برای موسسات مالی ۱۵,۰۰۰ دلار یا یورو می‌باشد. «در راستای گزارش‌دهی اجباری تعدیل رازداری بانکی، معافیت از مسئولیت در خصوص افشاء سر، ممنوعیت اطلاع‌رسانی نهانی، و ایجاد واحد اطلاعات مالی پیش‌بینی شده است. جایی که می‌خوانیم، کشورها باید تضمین نمایند که قانون رازداری موسسات مانع اجرا کردن توصیه‌های FATF نیست.»

و در نهایت در توصیه شماره ۲۱ «بازنگری در ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲» در خصوص ارائه اطلاعات مجرمانه و رازداری اعلام می‌دارد موسسات مالی، مدیران، کارکنان ارشد و تمامی کارمندان آن‌ها : ۱- اگر موارد مشکوک را با حسن نیت به واحد اطلاعات مالی گزارش کنند - حتی در صورتی که در باره فعالیت مجرمانه منشاء، اطلاع دقیقی نداشته باشند و صرفنظر از وقوع یا عدم وقوع فعالیت غیرقانونی به صورت واقعی - باید طبق

۲۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

قانون از مسئولیت کیفری و مدنی ناشی از نقض هرگونه محدودیت قراردادی یا قانونی، مقرراتی و یا اجرایی ناظر بر افشای اطلاعات معاف باشند. ۲- به موجب قانون، از افشای این امر که «گزارش معاملات مشکوک» و یا سایر اطلاعات مربوط، برای واحد اطلاعات مالی تهیه و ارسال شده است، منع شوند.

پیوستن ایران به گروه ویژه مالی اقدام می‌تواند تأثیرات مثبتی بر فعالیت‌های بانک‌های ایرانی در سطح جهانی و شفافیت نظام بانکی و لذا تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی داشته و بانک‌های جهانی می‌توانند با رعایت مجموعه‌ای از مقررات احتیاطی با بانک‌های ایرانی ارتباط برقرار کنند.

در خصوص بسترهای قانونی لازم در داخل نیز قانون مبارزه با پولشویی در سال ۱۳۸۶ تصویب شده و آیین‌نامه‌های آن نیز تهیه و در اختیار بنگاه‌های مالی قرار گرفته بود. پس از تدوین مقررات مبارزه با پولشویی مطابق استانداردهای بین‌المللی، لایحه تامین مالی تروریسم نیز تهیه و توسط مجلس تصویب شد و در ۱۳ اسفندماه سال ۱۳۹۴ به تایید شورای نگهبان نیز رسید.

پیشنهادها:

۱. با عنایت به اینکه کارآیی و موفقیت یک نظام ضد پولشویی، به میزان زیادی به برنامه و عملکرد مشمولین قانون مبارزه با پولشویی در طراحی یک برنامه مؤثر برای این امر بستگی دارد، تمهید تدابیر لازم از سوی دولت جمهوری اسلامی ایران و همچنین بازنگری، تکمیل و روزآمدسازی قوانین و مقررات مربوطه و متعاقباً زمینه درک صحیح و اجرای مؤثر الزامات و ضوابط مبارزه با پولشویی از سوی نهادهای مشمول به جهت جلوگیری از آثار و تبعات احتمالی، ضروری می‌باشد.

۲. توصیه می‌شود زمینه‌های پیوستن ایران به کنوانسیون اف، ای، تی، اف فراهم شود. در غیر این صورت پیامدهای منفی عدم پیوستن به این کنوانسیون از جمله قرار گرفتن در لیست سیاه این کنوانسیون آثار مخرب اقتصادی متعددی بر سرمایه‌گذاری در کشور دارد.

پیشنهادهای گروه ویژه اقدام مالی و جایگاه نهاد مذکور در مبارزه با جرایم اقتصادی..... ۲۹

فهرست منابع:

الف) منابع فارسی

۱. باقرزاده، احد، مطالعه تطبیقی بر پولشویی در حقوق ایران و انگلستان و اسناد بین‌المللی، میزان، ۱۳۸۶
۲. ببری، سکینه، مبارزه قانونمند ایران با تامین مالی تروریسم و اتهام پولشویی، پژوهشکده مطالعات استراتژیک خاورمیانه، ماه ۱۳۹۰
۳. توصیه‌های چهل‌گانه گروه کاری اقدام مالی، مرکز اطلاعات مالی جمهوری اسلامی ایران، گروه همکاری‌های بین‌المللی، ۱۳۹۱.
۴. زارع قاجاری، فردوس؛ قائم مقامی، علی؛ استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم (توصیه‌های چهل‌گانه گروه ویژه اقدام مالی FATF)/ زیر نظر عبدالمهدی ارجمندنژاد، تهران: نشر تاش، ۱۳۹۲
۵. طیبی فرد، امیرحسین، مبارزه با تامین مالی تروریسم در اسناد بین‌المللی، مجله حقوقی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، شماره سی و دوم، ۱۳۸۴
۶. عالی پور، حسن، اهمیت روابط با گروه ویژه اقدام مالی در پس‌ابرجام، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۷۲، تابستان ۱۳۹۵
۷. عباسی، اصغر، معرفی گروه ضربت اقدام مالی علیه پولشویی، شماره ۵، تابستان ۱۳۸۶
۸. مهجوریان، فاطمه، استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، آتیه‌نگر، ۱۳۹۵
۹. میرزاوند، فضل‌الله، پیشنهادهای گروه کار، اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی، مجله: مجلس و راهبرد، شماره ۳۷، بهار ۱۳۸۲

۳۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره چهل و یکم، پاییز ۱۳۹۷

(ب) منابع لاتین:

۱۰. Clunan, Anne L. The Fight against Terrorist Financing, The Academy of Political Science, Vol. ۱۲۱, No. ۴, Winter, ۲۰۰۶/۲۰۰۷ .P ۳۰

۱۱. FATF Secretariat, Self-Assessment Questionnaire: FATF Special Recommendations on Terrorist Financing (Jan. ۳۱, ۲۰۰۲). http://www.fatf-gafi.org/TerFinance_en.htm

۱۲. FATF Secretariat, Self-Assessment Questionnaire: FATF Special Recommendations on Terrorist Financing (Jan. ۳۱, ۲۰۰۲). http://www.fatf-gafi.org/TerFinance_en.htm

۱۳. Julie Walters, Carolyn Budd, Russell G Smith, Kim-Kwang, Raymond Choo, Rob McCusker and David Rees (۲۰۱۱) Anti-money laundering and counter-terrorism financing across the globe: A comparative study of regulatory action, Australian Institute of Criminology ۲۰۱۱

۱۴. L. PAP, ANDRÁS, "Constitutional Ambiguities Regarding Anti-Terrorist Financial Enforcement Measures—The Case of Hungary", ACTA JURIDICA HUNGARICA , ۴۷, No. ۴, ۲۰۰۶.

۱۵. Schott, , Paul Allan, Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, World Bank Institute, ۲۰۰۶.

۱۶. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, ۱۹۸۸ (the Vienna Convention)

۱. United Nations Convention against Transnational Organized Crime, ۲۰۰۰ (the Palermo Convention).